

Oppimateriaalien metatietomalli (LRMI_FI)

Johdanto

Metatiedot ovat tietoa tiedosta: strukturoitua kuvailutietoa, joka auttaa materiaalin käyttämisessä, löytämisessä ja hallinnoinnissa. Oppimateriaalien metatietoja on mallinnettu usein eri standardein, joista osa on vanhentuneita tai hylättyjä. Merkittävimpiä laajasti käytössä olevina metatietomalleina voidaan pitää seuraavia malleja: Learning Object Metadata (LOM), Dublin Core Element Set / DCMI Metadata terms, Metadata for Learning Resources (MLR) ja Learning Resources Metadata Initiative (LRMI). Tämä dokumentaatio seuraa LRMI-spesifikaatiota ja osoittaa miten sitä voidaan käyttää osana suomalaisten opetuskontekstejä. Dokumentaatio, sen referoima spesifikaatio ja siinä käytetyt koodistot on avoimesti käytettävissä ja hyödynnettävissä eri palveluissa. LRMI on lisensoitu Creative Commons Nimeä 4.0:lla.

LRMI perustuu Schema.org-merkkaukseen, joka on käytössä yli 10 miljoonalla sivulla. Schema.org on hakukonejätien yhteinen projekti, jolla pyritään parantamaan hakutuloksia hierarkisen metatiedon keinoin. Mappaukset LOMiin sekä yleisessä käytössä niin oppimateriaaleilla kuin esim. kirjastoaineistolla olevaan Dublin Coreen kuitenkin edistävät kansainvälistä yhteistyötä, nämä ovat merkattu myös osaksi tätä dokumentaatiota. Kansainvälistä löydettävyyttä voi parantaa myös pyrkimällä yleisesti koneluettavaan muotoon ja yleiskäytettyihin formaatteihin.

Oppimateriaalien kuvailussa tärkeintä on yleistasoisen sisällönkuvailun lisäksi suhde opetuskontekstiin. Opetussepsifit metatietokentät mahdollistavat haun tarkentamisen ja täten käyttäjälle tämän tarpeeseen vastaavien hakutulosten nopean löytämisen. Tässä dokumentaatioissa materiaalin suhden oppimiseen, kasvatukseen ja opetukseen on rakennettu suhteessa suomalaisiin opetuksenkonteksteihin.

Tämä sivu dokumentoi LRMI-mallin Suomen opetuskontekstiin sovitetun profiiliin LRMI_FI:n. Tätä dokumentaatiota ja profiilia voi hyödyntää [CC BY 4.0 -lisenssillä](http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Löydät [tietomallin kuvattuna myös tietomallit.suomi.fistä](#). Mikäli sinulla on kysyttävää profiilista, ota yhteyttä oppimateriaalivaranto(at)csc.fi.

Sisällysluettelo

- [LRMI_FI spesifikaatio](#)
 - [Johdanto](#)
 - [LRMI:n luokat ja ominaisuudet](#)
 - [Suositeltavat luokat ja ominaisuudet Schema.orgista tai DC:stä](#)
- [Avointen oppimateriaalien metatiedon hyödyntäminen](#)
- [LRMI_FI:n suositeltavat sanastot](#)
- [LRMI_FI-metadatan XML-muodossa](#)
- [Arkistoitu: Oppimateriaalien metatietomalli \(LRMI_FI\) v. 1.1](#)

Versio numero	1.2.
Päivitetty	3.12.2021
Muutoshistoria	Yhteenmukaistettu LRMI:n 2020-11-12 -version kanssa: erotettu lrmi:n lisäykset schema.orgiin yleisistä suositeltavista ominaisuuksista, lisätty luokka LearningResource ja ominaisuudet lrmi:assesses, lrmi:educationalLevel ja lrmi:teaches. Selkeytetty dokumentaation rakennetta ja kieliasua.

Sanasto ja lyhenteet

termi	kuvaus
DC	Dublin Core Metadata Initiative Metadata terms. Dublin Core Metadata Initiative ylläpitämä spesifikaatio aineistojen yleiseen kuvailuun. Laajasti käytössä. http://www.dublincore.org/specifications/dublin-core/dcmi-terms/
LOM	Learning Object Metadata. Institute of Electrical and Electronics Engineers Standards Associationin (IEE) vuonna 2002 julkaisema metatietostandardi oppimateriaaleille.
LRMI	Learning Resources Metadata Initiative. Creative Commonsin ja Association of Educational Publishersin vuonna 2011 kehittämä standardi, joka on otettu käyttöön suurimpien hakukoneiden perustamassa Schema.orgissa. LRMI:tä hallinnoi vuodesta 2014 lähtien Dublin Core Metadata Initiative.
luokka	Käsite, asia, johon liitetään ominaisuuksia.
ominaisuus	Ominaisuus, asian piirre, joka tietyllä käsitteellä on.
status	Ominaisuuden suositeltu pakollisuusarvo osana mallia. Tässä dokumentaatioissa on käytetty seuraavia arvoja on selitetty kohdassa LRMI:n luokat ja ominaisuudet.
tietotyyppi	Muoto, jossa ominaisuuden informaatio esitetään.

LRMI:n luokat ja ominaisuudet

LRMI_FI:hin on määritelty osa ominaisuuksista pakollisiksi. Tämä tieto löytyy taulukkojen status-kohdasta. Statukset ovat selitettävissä näin:

pakollinen	ominaisuus on vaadittu yhteensopivissa LRMI_FI:tä käyttävissä sovellusprofiileissa
suositeltu	ominaisuus on suositeltava ja se parantaa kuvailun laatua. Kaikki soveltamisprofiilit eivät hyödynnä näitä ominaisuuksia.
vapaaehtoinen	ominaisuus on mahdollinen. Kaikki soveltamisprofiilit eivät hyödynnä näitä ominaisuuksia.

Luokat

Arvo property	URI	Status	Kuvaus	Kuvaus englanniksi
alignmentObject	http://purl.org/dcx/lrmi-terms/AlignmentObject	pakollinen	Linkittyminen opetuksen tai koulutuksen viitekehykseen.	An alignment to an established educational framework.
learningResource	http://purl.org/dcx/lrmi-terms/LearningResource	pakollinen	Pysyvä materiaali, jolla on yksi tai useampi digitaalinen tai fyysinen representaatio, ja joka sisältää, koostuu tai ohjeistaa oppimistapahtuman tai -kokemuksen.	A persistent resource that has one or more physical or digital representations, and that explicitly involves, specifies or entails a learning activity or learning experience.
educationalAudience	http://purl.org/dcx/lrmi-terms/EducationalAudience	pakollinen	Yksilö tai ryhmä, jolle oppimateriaali on luotu tai jolle se on hyödyllinen.	An individual or group for whom the learning resource was created or useful.

LearningResourcesin ominaisuudet

Arvo property	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi expected type	Status	Suositeltu sanasto	Kuvaus	Kuvaus englanniksi	Vastaavuus DC ja LOM
assesses	http://purl.org/dcxlrmi-terms/assesses	arvio assesses utvärderar	http://schema.org/DefinedTerm http://www.w3.org/2004/02/skos/core#Concept	vapaaehtoinen	-	Kuvailtu resurssi on tarkoitettu referoitavan termin ilmaiseman kompetenssin tai oppimistuloksen arvioimiseen.	The item being described is intended to assess the competency or learning outcome defined by the referenced term.	
educationalAlignment	http://purl.org/dcxlrmi-terms/educationalAlignment	-	http://purl.org/dcxlrmi-terms/AlignmentObject	pakollinen	-	Linjautuminen viralliseen opetuksen viitekehykseen.	An alignment to an established educational framework.	
teaches	http://purl.org/dcxlrmi-terms/teaches	tavoite learning objective Mål	http://schema.org/DefinedTerm http://www.w3.org/2004/02/skos/core#Concept	suositeltu		Kuvailtu resurssi on tarkoitettu referoitavan termin ilmaiseman kompetenssin tai oppimistuloksen oppimiseen.	The item being described is intended to help a person learn the competency or learning outcome defined by the referenced term.	
educationalLevel	http://purl.org/dcxlrmi-terms/educationalLevel	koulutusaste educational level Utbildningsstadium	http://schema.org/DefinedTerm http://www.w3.org/2004/02/skos/core#Concept	pakollinen	Koulutus- ja opetus-sanasto OKSA:n mukainen jaottelu koulutusasteisiin Yhteentoimivuusalustalla	Kuvailtavan resurssin taso suhteessa opetus- tai koulutuskontekstiin.	The level of a resource in terms of progression through an educational or training context.	
learningResourceType	http://purl.org/dcxlrmi-terms/learningResourceType	Oppimateriaalin tyyppi Learning Resource Type typ av läromaterial	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string	pakollinen	LOM:n konsepteista suomalaisen koulutuksen kontekstiin laajennettu sanasto Yhteentoimivuusalustalla	Pääasiallinen luokitus oppimateriaalin muudolle, esim. esitys, oppikirja, video	The predominant type or kind characterizing the learning resource. Ex: "presentation"Ex: "handout"	lom: learningResourceType dc:type
typicalAgeRange	http://purl.org/dcxlrmi-terms/typicalAgeRange	Kohderyhmän ikä Typical Age Range Målgruppens ålder	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string	vapaaehtoinen	-	Ikäryhmä, jolle oppimateriaali on tarkoitettu, esim. 7-9, 18-	The typical range of ages the content's intended end user. Ex: "7-9"	lom: typical Age Range

educational Use	http://purl.org/dc/irmi-terms/educationalUse	Käyttötarkoitus Educational Use Användningsområde	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string http://www.w3.org/2004/02/skos/core#Concept	suositeltu	LRMI:n konsepteista suomalaiseseen koulutuksen kontekstiin laajennettu sanasto Yhteentoimivuusalustalla	Teoksen käyttötarkoitus koulutuksen kontekstissa. Esim. ryhmätö, itseopiskelu, oppitunnin osa	The purpose of the work in the context of education. • Ex: "group work"	
isBasedOnUrl	http://purl.org/dc/irmi-terms/isBasedOnUrl	Hyödynnetyt materiaalit The material is based on Materialet drar nytta av följande material	schema.org/CreativeWork http://www.w3.org/2000/01/rdf-schema#Resource	vapaaehtoinen	-	Materiaalit, joita kuvailtavassa materiaalissa käytetään tai johon kuvailtava materiaali pohjaa	A resource that was used in the creation of this resource. This term can be repeated for multiple sources.	lom: Relation dc:relation

LRMI suosittelee myös interactivityType-luokan käyttöä, joka kertoo opiskelun pääasiallisesta muodosta. LRMI:n suosittelemat arvot nähtävillä [spesifikaatioissa](#).

AlignmentObjectin ominaisuudet

Arvo	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi / expected type	status	Suosittelu sanasto	Kuvaus	Kuvaus (englanniksi)
alignmentType	http://purl.org/dc/irmi-terms/alignmentType	-	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string http://www.w3.org/2004/02/skos/core#Concept	pakollinen		Oppimateriaalin suhde opetuksen viitekehukseen. Suositellut arvot: oppiaine, vaikeustaso, aiempi osaaminen ja lukutaitovaatimus.	A category of alignment between the learning resource and the framework node. Recommended values include: 'assesses', 'teaches', 'requires', 'textComplexity', 'readingLevel', 'educationalSubject', and 'educationLevel'. Kts concept schemes
educationalFramework	http://purl.org/dc/irmi-terms/educationalFramework	opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteet educational framework Läroplans- eller examensgrunderna	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string	suositeltu		Opetuksen viitekehys johon oppimateriaali on suhteessa	The framework to which the resource being described is aligned.
targetDescription	http://purl.org/dc/irmi-terms/targetDescription	-	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string	vapaaehtoinen		Kuvaus kyseisestä osasta opetuksen viitekehyyksessä.	The description of a node in an established educational framework.
targetName	http://purl.org/dc/irmi-terms/targetName	-	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string	suositeltu		Opetuksen viitekehyyksen mukaisen osan nimi.	The name of a node in an established educational framework.
targetUrl	http://purl.org/dc/irmi-terms/targetUrl	-	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#anyURI	vapaaehtoinen		Opetuksen viitekehyyksen mukaisen osan url.	The URL of a node in an established educational framework.

EducationalAudiencein ominaisuudet

Property	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi / Expected Type	Status	Suosittelu sanasto	kuvaus	kuvaus englanniksi	Vastaavuus DC ja LOM
educationalRole	http://purl.org/dc/irmi-terms/educationalRole	Kohderyhmä educational role målgrupp	http://www.w3.org/2001/XMLSchema#string http://www.w3.org/2004/02/skos/core#Concept	pakollinen	LRMI:n konsepteista suomalaiseseen koulutuksen kontekstiin laajennettu sanasto Yhteentoimivuusalustalla	Rooli joka kuvaa sisällön tarkoitettua kohdeyleisöä.	The role that describes the target audience of the content.	lom:Intended End User Role

CreativeWorkiin lisätyt ominaisuudet

Arvo	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi / expected type	status	Suosittelu sanasto	Kuvaus	Kuvaus (englanniksi)	Vastaavuus DC ja LOM

timeRequired	http://purl.org/dc/lrmi-terms/timeRequired	Kesto Time Required Längd	http://schema.org/Duration	vapaaehtoinen	-	Arvio ajasta, joka keskimäärin kuluu oppimateriaalin opiskeluun	Approximate or typical time it takes to work with or through this learning resource for the typical intended target audience.	lom: typical learning time

Suosittelvat luokat ja ominaisuudet Schema.orgista tai DC:stä

Seuraavaksi on kuvattu yleisesti aineistoista kertovat luokat ja ominaisuudet, jotka on suositeltavaa kuvaila myös oppimateriaalista esimerkiksi schema.orgin tai DublinCore:n notaatiota noudattaen. Oheinen kuvaus on schema.orgin mukaisesti taulukoitu ja jokaiseen luokkaan tai ominaisuuteen on laitettu vastaavuus DublinCoreen.

Suosittelut ominaisuudet ovat LRMI:n version 1.1. mukaisia ja ne sijoittuvat CreativeWork-luokkaan.

CreativeWork-luokan suositeltavat ominaisuudet schema.orgin ja LRMI 1.1 mukaisesti

Arvo property	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi expected type	Status	Suosittelu sanasto	Kuvaus	Kuvaus englanniksi	Vastaavuus DC ja LOM
name	https://schema.org/name	Nimi name namn	schema.org/Text	pakollinen	-	Materiaalin nimi.	The title of the resource.	lom:title dc:title
author	https://schema.org/author	Tekijä author upphovsperson	schema.org/Person or schema.org/Organization	pakollinen	-	Materiaalin tekijä	The individual credited with the creation of the resource.	lom:contribute dc:creator
description	https://schema.org/description	Kuvaus description beskrivning	schema.org/Text	pakollinen	-	Lyhyt kuvaus oppimateriaalin sisällöstä, mistä oppimateriaali kertoo.	An account of the resource.	lom:description dc:description
dateCreated	https://schema.org/dateCreated	Luotu Date Created	schema.org/Date	vapaaehtoinen	-	Se hetki, jolloin oppimateriaali on tehty.	The date on which the resource was created.	lom:date dc:date
dateModified	https://schema.org/dateModified	Muokattu Date Modified	schema.org/Date	vapaaehtoinen	-	Hetki, jolloin oppimateriaalia on päivitetty.	The date on which the resource was modified after publication.	lom: version status
datePublished	https://schema.org/datePublished	Lisäämisajankohta Date Published utgivningsdag	schema.org/Date	pakollinen	-	Se hetki, jolloin oppimateriaali julkaistaan	The date on which the resource was first published.	
about	https://schema.org/about	Asiasana About nyckelord	https://schema.org/Thing	pakollinen	YSO-ontologia	Materiaalin tarkemmat aiheet, esim. luonto, digipedagogiikka, ohjelmointi.	The subject of the content.	lom:keyword dc:subject
license	https://schema.org/license	Lisenssi Licence licens	schema.org/CreativeWork schema.org/URL schema.org/Text	pakollinen		Lisenssidokumentti, joka suojaa materiaalia, esim. CC-BY-4.0	A license document that applies to this content, typically indicated by URL.	lom: copyrights and other restrictions dc: rights
inLanguage	https://schema.org/inLanguage	Kieli Language språk	schema.org/Language schema.org/Text	pakollinen		Materiaalin kieli tai kielet	The primary language of the resource.	lom: language dc: language
identifier	https://schema.org/identifier	Tunniste Identifier identifikation	https://schema.org/URL https://schema.org/PropertyValue schema.org/Text	pakollinen		Oppimateriaalille luotava uniikki tunniste	An unambiguous reference to the resource within a given context. Recommended best practice is to identify the resource by means of a string conforming to a formal identification system. Eks. Ex.: URI, URL, DOI, ISBN	lom: identifier dc: identifier
publisher	https://schema.org/publisher	Julkaisija Publisher utgivare	schema.org/Organization schema.org/Person	vapaaehtoinen		Materiaalin julkaisija	The organization credited with publishing the resource.	lom: contribute dc: publisher

accessibility Feature	https://schema.org/accessibilityFeature	Saavutettavuusominaisuudet accessibility feature Tillgänglighetsegenskaper	schema.org/text	suositeltu	W3C:n sanaston tiivistys ja käännös Yhteentoimivuusalustalla	Resurssin sisällön ominaisuudet, kuten saavutettava sisältö, saavutettavuuden ja vaihtoehtojen tuetut vahvistamiset.	Indicates that the resource is compatible with the referenced accessibility API. (WebSchemas wiki lists possible values).	
accessibility Hazard	https://schema.org/accessibilityHazard	Saavutettavuuden esteet accessibility hazard Hinder för tillgänglighet	schema.org/text	suositeltu	W3C:n sanaston tiivistys ja käännös Yhteentoimivuusalustalla	Kuvaton resurssin ominaispiirre, joka on fysiologisesti vaarallinen joillekin käyttäjille.	A characteristic of the described resource that is physiologically dangerous to some users. Related to WCAG 2.0 guideline 2.3. (WebSchemas wiki lists possible values).	
accessibility Control	https://schema.org/accessibilityControl	Saavutettavuuden hallinta accessibility control	schema.org/text	vapaaehtoinen	W3C:n sanaston tiivistys ja käännös Yhteentoimivuusalustalla	Tunnistaa yhden tai useamman syöttötavan, joka mahdollistaa pääsyn kaikkiin sovelluksen toimintoihin.	Identifies input methods that are sufficient to fully control the described resource. (WebSchemas wiki lists possible values).	

Henkilö ja Organisaatio

Henkilö

Arvo property	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi expected type	Status	Suosittelusanasto	Kuvaus	Kuvaus englanniksi
name	https://schema.org/name	Nimi Name namn	schema.org/Text	pakollinen		Henkilön nimi.	The name of a Person.
affiliation	https://schema.org/affiliation	Organisaatio Affiliation organisation	schema.org/Organization	vapaaehtoinen		Organisaatio, johon tekijä on sidoksissa. Esimerkiksi koulu, korkeakoulu tai hanke.	An organization that this person is affiliated with. For example, a school or university, a club, or a team.

Organisaatio

Arvo property	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi expected type	Status	Suosittelusanasto	Kuvaus	Kuvaus englanniksi
legalName	https://schema.org/legalName	Nimi Name namn	schema.org/Text	vapaaehtoinen		Organisaation virallinen nimi.	The official name of an organization.
url	https://schema.org/url	-	schema.org/url	vapaaehtoinen		Organisaation URL.	URL of the organization.

fi_LRMI:n lisäsuositus CreativeWorkin ominaisuuksista

Arvo property	URI	Termin käännökset (käyttäjänäkymiä varten) fi/sv/en	Tietotyyppi expected type	Status	Suosittelusanasto	Kuvaus	Kuvaus englanniksi
expires	https://schema.org/expires	Oppimateriaali vanhenee The resource expires at Läromaterialet föråldras	schema.org/Date	vapaaehtoinen	-	Päiväys jolloin oppimateriaali vanhenee, se tulee tarkaistaa tai ei ole enää relevantti	The date on which the resource becomes outdated or irrelevant.

